

REGERINGEN

Kulturdepartementet

Zinn

Regeringsbeslut 13

L1946

2001-06-20

Ku2000/2780/Ka,
Ku2001/1508/Ka
M014 (försvarsväsen)
(hasemetabl.)

Framställan om byggnadsminnesförklaring och fastställande av skyddsföreskrifter för artilleriregementet A 8, Bodens garnison, i Bodens kommun, Norrbottens län

(311-2415-2000) 1 bilaga

Regeringens beslut

Regeringen beslutar att artilleriregementet i Boden, A 8, Bodens garnison, i Bodens kommun och Norrbottens län (*nedan förtecknade byggnader*) skall vara byggnadsminne enligt förordningen (1988:1229) om statliga byggnadsminnen m.m. Vidare fastställer regeringen de avgränsningar och de skyddsföreskrifter för anläggningen som framgår av *bilagan*.

Regeringen erinrar om att bestämmelser om tillstånd till ändring, hävande eller överlåtelse finns i 6-10 §§ förordningen (1988:1229) om statliga byggnadsminnen m.m.

Byggnad/fastighet	Beteckning på bilagd situationsplan
Kanslihus	1
Kasernerna (två st.)	2-3
Underofficersbyggnad	4
Exercishus	11
Sommarstall	12
Skosmedja	34
Expeditionsbyggnad, f.d. bostadshus	39
Kasern	52
Luftbevakningstorn	X
Skolbyggnad, Granaten	9
Expeditionsbyggnad/förråd, f.d. värmecentral	10
Teknikhus, f.d. ridhus	23
Post och tryckeri	24
Teknikhus, f.d. vinterstall	32

Postadress
103 33 STOCKHOLM
A=SIL; C=SE

Besöksadress
Drottninggatan 16

Telefonväxel
08-405 10 00

Telefax
08-21 60 13

E-post: registrator@culture.ministry.se
M400: S=Registrator; O=Culture; P=Ministry;

Telex
114 61 LOENDEP S

Förråd för rörliga bestyckningen	35
Bastu	50
Plutonsförråd/carport	53
Plutonsförråd	54
Tälttork	63
Varmgarage	70
Drivmedelsanläggning	83
Röda ladan	86

Ärendet

Riksantikvarieämbetet (RAÄ) fick genom ett regeringsbeslut den 27 april 2000, med anledning av proposition 1999/2000:30 Det nya försvaret, i uppdrag att utarbeta ett underlag med en kulturhistorisk prioritering av den egendom som påverkas av avvecklingar inom Försvarsmakten. RAÄ har nu i en skrivelse den 5 juni 2001 lämnat förslag till byggnadsminnesförklaring med skyddsföreskrifter för artilleriregementet i Boden, A 8, Bodens garnison, Bodens kommun och Norrbottens län. RAÄ har därvid i huvudsak anfört följande.

Boden är Sveriges största garnisonsstad med ca 1 000 militära byggnader. Staden har fyllt en viktig militär funktion fram till 1950-talet. Det kulturhistoriska värdet består enligt RAÄ av helheten i det militära megasystem, med en mängd byggnader som representerar olika tids-epoker, stilar och funktioner inom ett begränsat område. A 8-området ingår som en del av detta.

Kasernområdet A 8 ligger inom Bodens garnison i den södra delen av garnisonsområdet. Området avgränsas i norr av Åbergsleden, i öster av Slipvägen och i väster av Luleälven.

Anläggningen A 8 uppfördes i huvudsak mellan åren 1902-1907. Byggnader från perioden 1908-1919, 1940-, 1950- och 1970-talen finns också inom området. Kasernområdet är uppfört enligt det tidiga 1900-talets typiska monumentala och symmetriska disposition med kaserngården som en naturlig mittpunkt. Karaktärsbyggnader som kanslihus, kaserner och exercishus inramar kaserngården. Inne på området finns en nyuppförd minnessten över artilleriets tid i Boden och mellan kanslihus och kaserner löper ett äldre järnstaket som ingår i byggnadsminnet. I områdets östra del finns ett idrottsområde med en löparbana inramad av björkar.

Som skäl för förslaget har RAÄ anfört bl.a. följande. A 8 är ett av flera regementsområden som ingår i Bodens strategiska försvar och Bodens garnison. Bodens fästning består av omkringliggande fort samt garnisonsstaden och intar en särställning i det svenska försvaret. Fästningens bergsfort och ytterligare sju byggnader, däribland den s.k. Ballonghallen, har tidigare förklarats som byggnadsminnen av regeringen (den 25 juni 1998 resp. den 3 maj innevarande år).

Mellan åren 1902 och 1911 uppförde Arméförvaltningen en grupp kasernetablissemang, alla planlagda efter samma principer och typritningar. Arkitekten Erik Josephson var den som utarbetade ritningarna för dessa anläggningar, däribland A 8. Samme arkitekt var också ansvarig för andra regementsområden som uppfördes i Boden under samma tid och som representerar olika truppslag som var viktiga för fästningens försvar.

A 8-området är väl sammanhållet och flertalet byggnader finns kvar från tiden för uppförandet. Kaserner och kanslihus är exteriört välbevarade. Områdets planstruktur, byggnader och anläggningar visar enligt RAÄ på representativa värden. RAÄ bedömer att flera av regementets byggnader har ett högt kulturhistoriskt och/eller militär- och teknikhistoriskt värde. Andra byggnader bedöms ha ett miljövärde, dvs. de bidrar snarare till den karaktäristiska miljön i sin helhet.

Beskrivning av fastigheterna

Kanslihuset och kasernbyggnaderna bildar tillsammans regementets kärna. Kanslihuset som är byggt 1905 består av tre våningar och har en välbevarad exteriör och en representativ fasad i vars fronton riksvapnet syns. Kasernerna är båda uppförda i tre våningar mellan åren 1905-06. Mot kaserngården finns korta sidoflyglar. Husen har plåttäckta tak. Ännu en kasern är byggd år 1940, arkitekt var Knut Nordenskjöld. Byggnaden är utförd i enkel funktionalism, är exteriört välbevarad och är en viktig del i huvudgatans representativa husrad.

Underofficersbyggnaden har dubbla funktioner som civilt flerfamiljshus respektive mur mot kaserngården, vilket även kan avläsas i arkitekturen. Byggnaden är från 1906 och har en välbevarad exteriör. Huset är byggt i tre våningar med plåttäckt sadeltak och takkupor. På framsidan finns tre entréer. Expeditionsbyggnaden som tidigare var ett bostadshus byggdes år 1920, är uppförd i tre våningar och har plåttäckt sadeltak. Huset är enligt RAÄ en viktig representant för garnisonens civila bebyggelse, är välbevarat och ligger i typiskt naturskönt läge utmed älven.

Bredvid underofficersbyggnaden står exercishuset, som är en stor rödfärgad byggnad med vitmålade lister uppförd 1905. Detta exercishus är identiskt i sitt utförande med garnisonens övriga exercishus. Exercishusets karaktäristiska exteriör är nästan helt oförändrad och huset representerar en av den klassiska kaserngårdens viktiga funktionsbyggnader.

Flera byggnader representerar artilleriets hästdragna epok och ingår i en samlad stallmiljö med flera olika funktionsbyggnader. Det gäller sommarstallet, skosmedjan, det f.d. ridhuset och det f.d. vinterstallet. Sommarstallet byggdes år 1908 i en våning med huggen stengrund. Huset har rödfärgad fasad med indelade fält i omväxlande stående och liggande spånpanel och vitmålade lister. Många stallbyggnader har försvunnit eller förändrats, varför sommarstallet med sin oförändrade exteriör enligt RAÄ:s bedömning har ett högt kulturhistoriskt värde. Skosmedjan, som

är en nästan kvadratisk envåningsbyggnad på betonggrund, har även den en välbevarad exteriör. Huset är byggt år 1919 och är en av två identiska skosmedjor inom garnisonen. Det f.d. ridhuset är sammanbyggt med det gamla vinterstallet genom en låg förbindelsebyggnad. Båda byggnaderna är uppförda år 1919 i en nyklassicistisk stil med välbevarade fasader mot kaserngården.

Post- och tryckeribyggnaden tillkom år 1932 som fältarbetssal. Byggnaden har ett värde genom sitt läge i huvudgatans förlängning och som en del i mångfalden av funktioner och arkitektoniska uttryck. Förrådet för den rörliga bestyckningen byggdes år 1907 och representerar den tidiga förrådsfunktionen och är dessutom enligt RAÄ viktig som inramning av regementsparken. Skolbyggnaden Granaten är byggd år 1995 på platsen för det gamla kokhuset. Huset är rödfärgat, i två våningar med ett klocktorn över mittaxeln. Byggnaden har enligt RAÄ ett värde som en del i det centrala kasernetablissemang.

Bastubyggnadens exteriör är kraftigt förändrad. Byggnaden visar dock på en ursprunglig viktig funktion, då hygienutrymmena ännu inte fanns inom kasernerna. Varmgaraget och drivmedelsanläggningen representerar tillsammans motoriseringen av regementet. Den förstnämnda byggnaden som byggdes år 1942 är en låg putsad garagelänga, med kontorslokaler i ena änden. Drivmedelsanläggningen som anlades år 1956 består av två vinkelbyggda delar i tidstypisk stram putsarkitektur. Den lägre delen var kontorsdel medan det i den högre delen rymdes en smörj- och spolhall. Luftbevakningstornet, plutonsförråden, tälttorken och den röda ladan visar på 1940-talets krigsmobilisering. Tornet som är ett viktigt minne från andra världskrigets beredskapstid är uppfört i rå gjuten betong och har en utvändig trappa.

Inhämtade synpunkter

Fortifikationsverket som förvaltar samtliga byggnader har haft vissa synpunkter på de föreslagna skyddsföreskrifterna. För ärendets beredning har RAÄ inhämtat vissa synpunkter. Bodens kommun har yttrat sig över förslaget. RAÄ har tillgodosett dessa synpunkter i det förslag som nu överlämnats till regeringen.

Skälen för regeringens beslut

Regeringen gör samma bedömning som RAÄ gjort i ärendet.

På regeringens vägnar

Marita Ulvskog

Monica Fundin

Kopia till

Finansdepartementet (Fi BA, Fi BFE)
Näringsdepartementet (N Omställningsgruppen)
Försvarsdepartementet (Fö MIL)
Fortifikationsverket
Länsstyrelsen i Norrbottens län
Bodens kommun
Norrbottens museum

Skyddsföreskrifter för artilleriregementet A 8, Bodens garnison i Bodens kommun, Norrbottens län

Inom det område som särskilt markerats på den till skyddsföreskrifterna bifogade situationsplanen gäller följande.

1. Samtliga byggnader som omfattas av beslutet skall underhållas så att det kulturhistoriska värdet inte minskar. Underhållet skall ske med material och metoder som är anpassade till varje byggnads egenart.
2. Kaserngården och regementsparken i dess anslutning skall bevaras och underhållas så att områdets utseende och karaktär inte förvanskas. Kaserngårdens markbeläggning skall vara grus.
3. Den på den till skyddsföreskrifterna bifogade situationsplanen särskilt markerade parkmarken samt vägar och kommunikationsnät skall bevaras och underhållas i ett sådant skick att dess utseende och karaktär inte förvanskas.
4. Järnstaketet mellan kanslihus och kaserner skall bevaras och underhållas så att det kulturhistoriska värdet inte minskar.

Kanslihus

1. Kanslihuset får inte rivas eller flyttas, till sitt yttre byggas om eller på annat sätt förändras så att dess kulturhistoriska värden minskar.

Kaserner

1. De två kasernerna (byggnad 2 och 3 på den till skyddsföreskrifterna bifogade situationsplanen) får inte rivas eller flyttas, till sitt yttre byggas om eller på annat sätt förändras så att dess kulturhistoriska värden minskar.

Underofficersbyggnad

1. Underofficersbyggnaden får inte rivas eller flyttas, till sitt yttre byggas om eller på annat sätt förändras så att dess kulturhistoriska värden minskar. Undantag ges dock nedan.
2. En sammanbyggnad mellan underofficersbyggnaden (byggnad 4 på den till skyddsföreskrifterna bifogade situationsplanen) och exercishuset (byggnad 11 på den bifogade situationsplanen) får ske enligt följande. Byggnaden får uppgå till högst 4,5 meter och skall utformas som en länk mellan befintliga byggnader så att intrycket av den ursprungliga öppningen bibehålls. Byggnadens utformning, material och färgsättning skall underordnas de befintliga byggnaderna på kaserngården så att områdets karaktär inte förvanskas.

Exercishus

1. Exercishuset får inte rivas eller flyttas, till sitt yttre byggas om eller på annat sätt förändras så att dess kulturhistoriska värden minskar. Undantages dock nedan.

2. En sammanbyggnad mellan underofficersbyggnaden (byggnad 4 på den till skyddsföreskrifterna bifogade situationsplanen) och exercishuset (byggnad 11 på den bifogade situationsplanen) får ske enligt följande. Byggnaden får uppgå till högst 4,5 meter och skall utformas som en länk mellan befintliga byggnader så att intrycket av den ursprungliga öppningen bibehålls. Byggnadens utformning, material och färgsättning skall underordnas de befintliga byggnaderna på kaserngården så att områdets karaktär inte förvanskas.

Sommarstall

1. Sommarstallet får inte rivas eller flyttas, till sitt yttre byggas om eller på annat sätt förändras så att dess kulturhistoriska värden minskar.

Skosmedja

1. Skosmedjan får inte rivas eller flyttas, till sitt yttre byggas om eller på annat sätt förändras så att dess kulturhistoriska värden minskar.

Expeditionsbyggnad, f.d. bostadshus

1. Expeditionsbyggnad, f.d. bostadshuset, får inte rivas eller flyttas, till sitt yttre byggas om eller på annat sätt förändras så att dess kulturhistoriska värden minskar.

Kasern

1. Kasernen (byggnaden 52 på den till skyddsföreskrifterna bifogade situationsplanen) får inte rivas eller flyttas, till sitt yttre byggas om eller på annat sätt förändras så att dess kulturhistoriska värden minskar.

Luftbevakningstorn

1. Luftbevakningstornet får inte rivas eller flyttas, till sitt yttre byggas om eller på annat sätt förändras så att dess kulturhistoriska värden minskar.

Skolbyggnaden Granaten

1. Skolbyggnaden får inte rivas eller flyttas.

2. Huskroppens volym, takets form med klocktorn och träfasaderna får inte förändras så att deras kulturhistoriska värden minskar.

Expeditionsbyggnad/förråd, f.d. värmecentral

1. Expeditionsbyggnad/förråd, f.d. värmecentral får inte rivas eller flyttas.

Teknikhus, f.d. ridhus

1. Teknikhuset, det f.d. ridhuset, får inte rivas eller flyttas.
2. Putsfasadens indelning, takets form med slätplåt ochnockhuvar samt fönstrens form får inte förändras så att deras kulturhistoriska värden minskar.

Post och tryckeri

1. Post- och tryckeribyggnaden får inte rivas eller flyttas.
2. Takets form, putsfasaden, fönstrens form och indelning får inte förändras så att deras kulturhistoriska värden minskar.

Teknikhus, f.d. vinterstall

1. Teknikhuset, det f.d. vinterstallet, får inte rivas eller flyttas.
2. Putsfasadens indelning, takets form mednockhuvar och fönstrens form får inte förändras så att dess kulturhistoriska värden minskar.

Förråd för den rörliga bestyckningen

1. Förrådsbyggnaden får inte rivas eller flyttas.
2. Huskroppens volym, takets form och fönstrens form får inte förändras så att dess kulturhistoriska värden minskar.

Bastu

1. Bastun får inte rivas eller flyttas.

Plutonsförråd/carport

1. Plutonsförrådet/carporten (byggnad 53 på den till skyddsföreskrifterna bifogade situationsplanen) får inte rivas eller flyttas.

Plutonsförråd

1. Plutonsförrådet (byggnad 54 på den till skyddsföreskrifterna bifogade situationsplanen) får inte rivas eller flyttas.

Tälttork

1. Tälttorken får inte rivas eller flyttas.

Varmgarage

1. Varmgaraget får inte rivas eller flyttas.
2. Huskroppens volym, takets form, puts- och träfasaderna och slagportarna får inte förändras så att dess kulturhistoriska värden minskar.

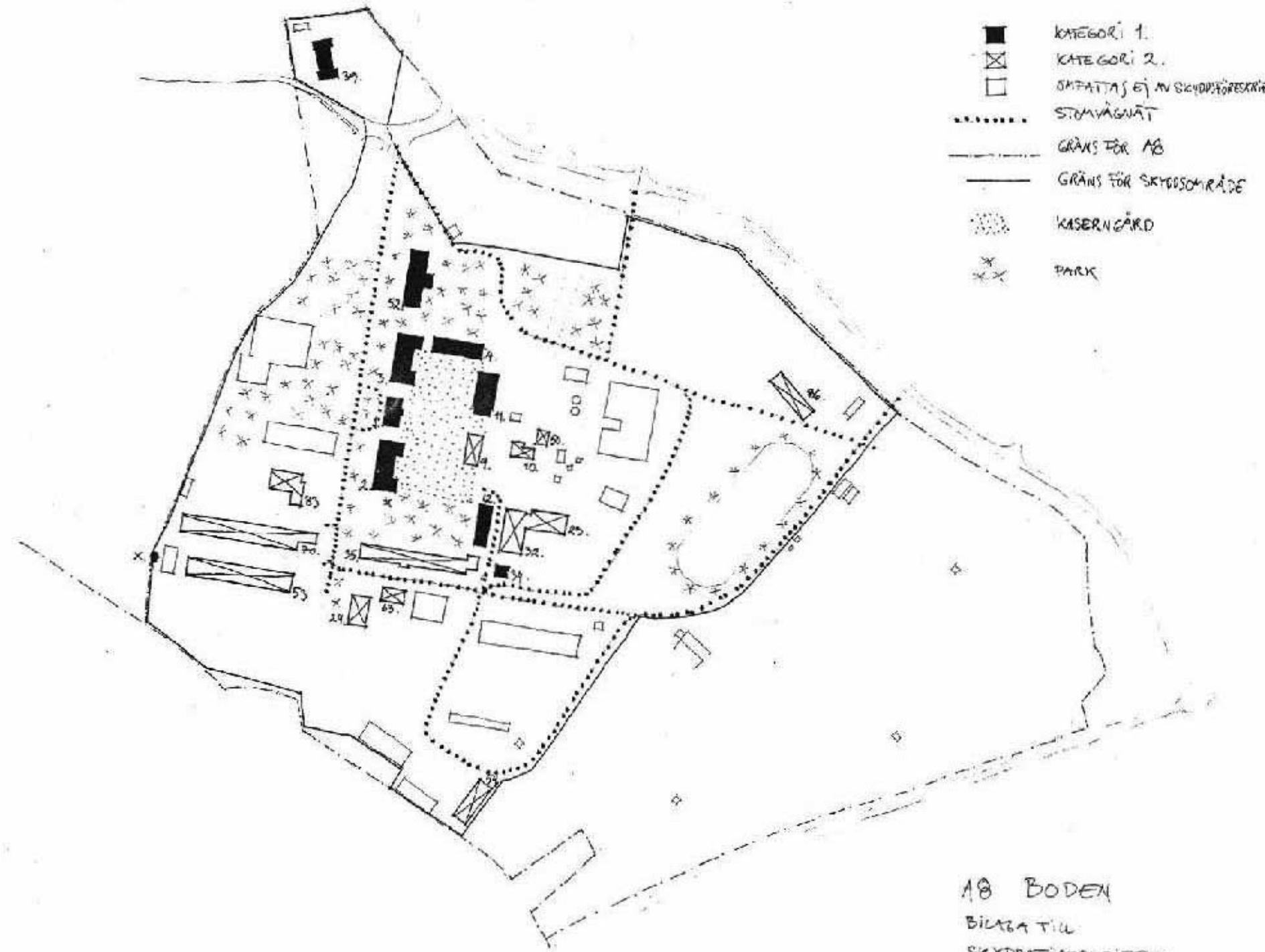
Drivmedelsanläggning

1. Anläggningen får inte rivas eller flyttas.

2. Huskroppens volym, takets form, putsfasaderna, fönsterindelning och fönstrens form får inte förändras så att dess kulturhistoriska värden minskar.

Röda ladan

1. Röda ladan får inte rivas eller flyttas.

AB BODEN
 BILAGA TILL
 SKYDDSFÖRESKRIFTER
 APRIL 2001